

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Ing. L. H.**, bývajúceho v L., zastúpeného advokátskou kanceláriou Pro Legis, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Americká č. 2, IČO: 36 867 535, za ktorú koná advokát Mgr. Michal Huťan, proti žalovanému **Vojenské lesy a majetky SR, štátny podnik Pliešovce**, odštepny závod Malacky, Zámocká č. 7, o **78 957,86 €**, vedenej na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 5 C 353/2008, na dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 3. júla 2012, sp. zn. 7 Co 281/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 3. júla 2012, sp. zn. 7 Co 281/2010 **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Malacky rozsudkom z 8. apríla 2010, č. k. 5 C 353/2008-390 žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu mzdy za obdobie od 6. mája 2004 do 6. februára 2005 vo výške 7 535,05 € do 30 dní od právoplatnosti rozsudku; v zostávajúcej časti žalobu zamietol a vyslovil, že o náhrade trov konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave uznesením z 3. júla 2012, sp. zn. 7 Co 281/2010 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie zastavil. Vychádzal z tohto, že za žalovaného bola žalobcom v žalobe označená organizačná zložka právnickej osoby – odštepny závod právnickej osoby zapísaný v obchodnom registri (Odštepny závor Malacky štátneho podniku Vojenské lesy a majetky SR). Podľa názoru odvolacieho súdu odštepny závod nemá právnu subjektivitu, nemá ani spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 19 a § 20 O.s.p.). Ten, kto nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, nemôže v občianskom súdnom konaní vstupovať do procesnoprávnych vzťahov. Na tento nedostatok podmienky konania

(nejedná sa o nesprávne, či neúplné inak nepochybne označeného účastníka konania) je súd povinný prihliadať v ktoromkoľvek štádiu konania (§ 103 a §104 ods. 1 O.s.p.). Nedostatok konania – spôsobilosť žalovaného byť účastníkom konania (§ 19 O.s.p.) – je neodstrániteľný, odvolací súd preto zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie zastavil (§ 221 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 O.s.p.).

Rozhodnutie odvolacieho súdu napadol dovolaním žalobca. Uviedol, že postupom odvolacieho súdu mu bolo odopreté právo na súdnu ochranu (podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) a odňatá možnosť konať pred súdom. Za nesprávny považoval názor odvolacieho súdu o nedostatku spôsobilosti byť účastníkom konania na strane žalovaného. Argumentoval, že v žalobe zo 7. júna 2004 pri označení žalovaného okrem úplného obchodného názvu podniku (Vojenské lesy a majetky SR štátny podnik Pliešovce) je uvedená aj organizačná zložka, ktorej sa spor týka (odštepny závod Malacky), čo však nie je dôvod na zastavenie konania (obdobne Zo súdnej praxe č. 57/1996, tiež Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 124/2007). Ak uvedenie označenia odštepneho závodu za obchodným menom žalovaného pri označení v žalobe vzbudzovalo pochybnosť (či má byť odštepny závod účastníkom konania, alebo sa jedná o bližšiu informáciu, že spor sa týka odštepneho závodu), v takom prípade mal súd vyzvať žalobcu, aby túto nepresnosť (resp. neúplnosť) žaloby odstránil postupom podľa § 43 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 5 O.s.p. So zreteľom na tieto dôvody navrhol, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaný nevyužil právo vyjadriť sa k dovolaniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu. Dovolanie je prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

V danom prípade je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým došlo k zrušeniu rozsudku súdu prvého stupňa a k zastaveniu konania, nevykazujúce znaky ani jedného z vyššie uvedených uznesení, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p; prípustnosť podaného dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva. Proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie súdu prvého stupňa, nie je prípustné dovolanie z iných dôvodov, než sú uvedené v § 237 O.s.p. (viď bližšie R 34/1995).

Dovolanie žalobcu by mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní, v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie, došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre odvolací súd z § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky väd taxatívne v ňom vymenovaných; iné procesné vady konania alebo nesprávnosti rozhodovania, i keby k nim

v konaní došlo, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Treba zdôrazniť, že pri posudzovaní existencie procesnej vady uvedenej v § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania, nie je významný subjektívny názor účastníka, ale len zistenie, že v konaní došlo k takejto vade.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania žalobcu preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu odvolacieho súdu sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či žalobcovi bola odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania. Podľa niektorých názorov súdnej praxe prípad odňatia možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f) O.s.p.) predstavuje zrušenie rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom, pokiaľ pre vydanie zrušujúceho rozhodnutia neboli splnené zákonné podmienky a pokiaľ možno dôvodne prezumovať, že vec bude meritórne prerokovaná napr. potvrdením, či zmenou rozsudku súdu prvého stupňa podľa § 219 a § 220 O.s.p. (porovnaj napr. Najvyšší súd SR sp. zn. 6 Cdo 189/2011, sp. zn. 7 Cdo 194/2012, 7 Cdo 255/2012).

Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dochádzať aj odmietnutím odvolania odvolacím súdom, ak pre to neboli dané procesné predpoklady (viď tiež R 23/1994, obdobne tiež R 51/1996, R 55/2006). O taký prípad síce v prejednávanej veci nejde, avšak z uvedeného záveru možno primerane dedukovať, že odňatie možností konať pred súdom postihuje tiež situácie, v ktorých súd neposúdi správne existenciu podmienok konania, v dôsledku toho konanie zastaví a vec meritórne neprerokuje (porovnaj napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 4 Cdo 143/2006).

Dovolateľ odňatie možnosti konať pred súdom spája s nesprávnym posúdením otázky spôsobilosti byť účastníkom konania odvolacím súdom, čo viedlo k zrušeniu rozsudku súdu prvého stupňa a zastaveniu konania v zmysle § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 O.s.p. Za odňatie možnosti konať pred súdom označil nesprávny postup odvolacieho súdu – vydanie

zrušujúceho rozhodnutia a zastavenie konania odvolacím súdom, keď pre tento postup neboli splnené zákonné podmienky, rozhodnutie považoval za arbitrárne.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať *zákonom ustanoveným postupom* svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola *spravodlivo*, verejne a v primeranej lehote *prejednaná* nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému *reálny* prístup k súdu (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich *diskriminovať pri jeho uplatňovaní*. Jeho obsahom je *i zákonom upravené relevantné konanie súdov*. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08). Súdna ochrana v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy predpokladá predošlé uplatnenie zákonom ustanoveného postupu, ktorým sa oprávnená osoba domáha svojho práva (resp. jeho ochrany) na súde (I. ÚS 24/97).

Konanie súdu v súlade so zákonom musí vykazovať určitú kvalitu a *v materiálnom ponímaní* zabezpečovať právo na súdnu ochranu. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplnujúcu *materiálnu stránku* práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv účastníkov konania, ktoré slúžia na ochranu ich práv a oprávnených záujmov v občianskom súdnom konaní (Najvyšší súd SR sp. zn. 5 MCdo 13/2010).

Súdna ochrana musí vždy zodpovedať zákonu upravenému postupu, len tak (a nie inak) je dovolené ju poskytovať. Podľa názoru dovolacieho súdu obsahu základného práva na súdnu ochranu zodpovedá povinnosť odvolacieho súdu rozhodnúť zákonom prezumovaným spôsobom o podanej žalobe a v kontexte tohto prípadu aj o odvolaní žalobcu proti rozsudku súdu prvého stupňa. K zrušeniu rozhodnutia môže odvolací súd pristúpiť len vtedy, ak nie sú podmienky na potvrdenie, alebo zmenu rozsudku (§ 221 ods.1 O.s.p.). Konanie možno zastaviť, ak nie sú splnené podmienky za ktorých súd môže konať a nejde o prípad, kedy sa nepodarilo nedostatky podmienok konania odstrániť (§ 103 v spojení s § 104 ods. 1 a 2 O.s.p).

Ako ústavne nesúladne (porušujúce základné práva) ústavný súd hodnotí aj také rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými boli normy podústavného práva interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku napr. prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08), pričom tento prístup možno nájsť aj v judikatúre Ústavného súdu Českej republiky (napr. III. ÚS 150/99). Tento zároveň uviedol, že prílišný formalizmus pri výklade právnych noriem vedúci k extrémne nespravodlivému záveru potom znamená porušenie základných práv (IV. ÚS 1735/07).

Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p., m. m. I. ÚS 243/07). Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť teda, inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (tiež odôvodnené) .

Účastník občianskeho súdneho konania má legitímne právo očakávať, že súd rozhodujúci v jeho veci pozná právo (iura novit curia) a rozhodne podľa práva (I. ÚS 390/08).

Princíp právnej istoty (vylučujúci priestor pre ľubovôľu) musí byť prítomný vo všetkých rozhodnutiach orgánov verejnej moci (IV. US 92/09). Nerešpektovanie zákonných predpokladov pre zrušenie rozhodnutia alebo zastavenia súdneho konania spočíva v rovine porušenia podústavného práva, avšak prelomením princípu právnej istoty môže viesť zároveň i k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z výpisu z obchodného registra Okresného súdu Banská Bystrica vyplýva, že vo vložke č. 115/S, oddiel: Pš, je od 1. januára 1993 v obchodnom registri zapísaný štátny podnik s obchodným menom: Vojenské lesy a majetky SR- štátny podnik a sídlom: Lesnícka č. 23, Pliešovce, IČO: 31 577 920. V obchodnom registri je od 18. januára 1993 zapísaný aj odštepny závod tohto subjektu a to pod obchodným menom: Vojenské lesy a majetky SR, štátny podnik odštepny závod Malacky a sídlom: Zámocká č. 7, Malacky (viď č. l. 237 až 243 spisu, tiež H.).

Je nesporné, že žalobca v žalobe zo 7. júna 2004 označil za žalovaného právnickú osobu, keď uviedol: „VOJENSKÉ LESY A MAJETKY SR, štátny podnik Pliešovce, odštepny závod, Zámocká ulica č. 7, 901 18 MALACKY“ (viď č. l. 1 spisu), ktorá je navyše zapísaná v obchodnom registri.

V zmysle § 7 ods. 1 Obchodného zákonníka, odštepny závod je organizačnou zložkou podniku, ktorá je ako odštepny závod zapísaná v obchodnom registri. Pri prevádzke odštepneho závodu sa používa obchodné meno podnikateľa s dodatkom, že ide o odštepny závod.

Obchodné meno obchodných spoločností, družstva, ako aj ostaných právnických osôb, ktoré sa zapisujú do obchodného registra je názov, pod ktorým sú tieto osoby zapísané v tomto registri (§ 9 ods. 2 obchodného registra).

Odštepny závod zapísaný do obchodného registra podľa právnej úpravy musí používať obchodné meno podnikateľa i dodatok, že ide o odštepny závod. Vedúci odštepneho závodu zapísaného v obchodnom registri je zo zákona oprávnený (splnomocnený) uskutočňovať právne úkony v mne podnikateľa týkajúce sa odštepneho závodu. Judikatúra je jednotná v tom, že právnická osoba, ktorá má ako organizačnú zložku odštepny závod, sa

v spore, ktorý sa týka tohto odštepného závodu, označuje ako účastník konania uvedením obchodného mena a sídla (§ 79 ods. 1 O.s.p.), prípadne ďalších údajov potrebných na jej identifikáciu (porovnaj napr. R 41/97).

Odštepny závod ani iná organizačná zložka podniku (právnickej osoby, či podnikateľa) nemá spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 19 O.s.p.). Žalobca však v žalobe zo 7. júna 2004 pri označení účastníka konania na žalovanej strane uviedol obchodné meno právnickej osoby (ktorým je štátny podnik zapísaný v obchodnom registri) – Vojenské lesy a majetok SR - štátny podnik a jeho sídlo Pliešovce, preto uvedenie aj jeho organizačnej zložky – odštepného závodu – Malacky, spolu so sídlom odštepného závodu, ktorého sa spor týka, nie je bez ďalšieho dôvodom na zastavenie konania. Z obsahu spisu v prejednávanej veci je zrejmé, že označenie žalovaného v žalobe bolo neúplné, keďže nebolo uvedené jeho úplné sídlo (Lesnícka č. 23, Pliešovce), a preto tu mohli existovať tiež pochybnosti o tom, či za účastníka bola označená právnická osoba alebo jej organizačná zložka – odštepny závod. Bolo preto povinnosťou odvolacieho súdu postupom podľa ustanovenia § 43 O.s.p. pokúsiť sa o odstránenie tejto vady žaloby a až potom sa zaoberať otázkou existencie procesnej podmienky - spôsobilosti byť účastníkom konania na strane žalovaného. Odvolací súd však takto nepostupoval. Možno preto súhlasiť s názorom dovolateľa, že pokiaľ mal odvolací súd pochybnosti o tom, či účastníkom konania je právnická osoba (štátny podnik) a označenie odštepného závodu, je len vysvetlenie toho, že spor sa týka odštepného závodu, alebo je ním (len) organizačná zložka (odštepny závod Malacky), bol povinný žalobcu vyzvať na doplnenie, resp. spresnenie označenia účastníka konania s poučením ako je nutné toto vykonať (§ 43 ods. 1 O.s.p.). Bez uvedeného postupu, je záver odvolacieho súdu, že žalovaný nemá spôsobilosť byť účastníkom, predčasný a preto ho nemožno považovať ani za právny.

So zreteľom na to, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., na ktorú bolo potrebné vziať zreteľ (§ 242 ods. 1 O.s.p.), zrušil Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. marca 2014

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Monika Poliačiková